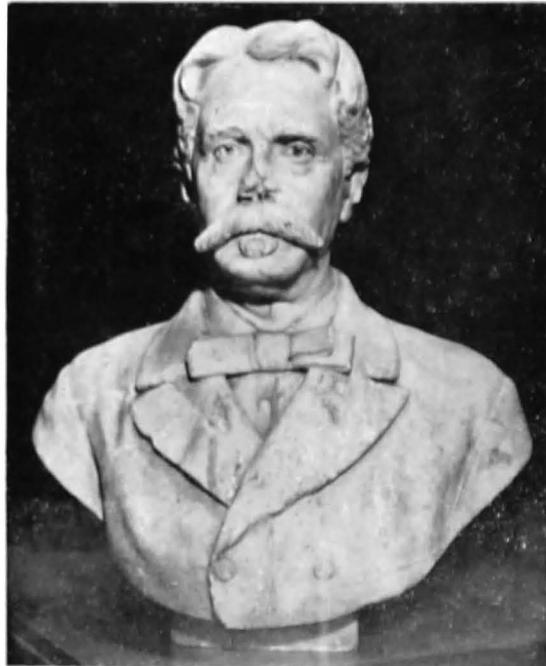

SCULPTORUL GEORGE VASILESCU

(1864—1898)

PETRE OPREA

Portret de bărbat

Portretul doamnei N. Blarenberg

În anul 1898 mai toate ziarele capitalei «deplingeau tindra sculptură românească» pentru pierderea a doi dintre cei mai mari sculptori ai vremii, care se afirmaseră nu numai ca portretiști, dar și ca realizatori ai unor monumente publice foarte apreciate: primul era renumitul maestru Ion Georgescu, al doilea, foarte apreciat atunci, dar necunoscut acum, George Vasilescu. Opera acestuia din urmă, pe nedrept uitat, merită și fi totuși cunoscută întrucât, permanent apreciată de amatorii de artă și sprijinită cu simpatie de oficialități, a contribuit cu succes la răspin-

direa interesului pentru sculptură în țara noastră și ne permite, totodată, să apreciem tendințele dominante ale gustului artistic al epocii.

Gheorghe, mai tîrziu George Vasilescu, s-a născut în 1864¹ după unii biografi la Goesti², în fostul județ Dolj, după alții la Gogoșei³,

¹ Sculptorul George Vasilescu, în «Feria populară», 22 noiembrie 1898.

² George Vasilescu, în «Primăvara», octombrie-noiembrie 1898

³ L. Bachelin: George Vasilescu, în «L'Indépendance roumaine», 15/27 noiembrie 1898.

lingă Craiova, într-o familie de plugari cu 7 copii⁸ (jase băieți și o fată). Remarcat de către actorul Teodorini⁹ pentru indemnarea cu care desena și cioplea în lemn, în ceasurile cind stătea și păzea oile pe cimp, este sprijinit de acesta să urmeze timp de șase ani cursurile Școalei de meserii din Craiova, specializându-se în sculptură în lemn. După absolvire își deschide imediat un mic atelier pe Calea Unirii¹⁰, dar, în dorința de a se perfecționa în arta sculpturii, depune demersuri insistente pe lingă Consiliul județean Dolj de a primi o bursă în străinătate. Găsind repede înțelegerea cuvenită din partea consiliului, care îi acordă o mică subvenție¹¹, George Vasilescu își lichidează imediat atelierul și se îndreaptă degrabă spre Veneția. Ajuns în orașul lagunelor s-a prezentat la Academia regală Sf. Gheorghe unde, în urma unei probe, a fost trecut direct la «cursul onorariu superior de statuie monumentală»¹².

Acestui succes îl urmează la scurt timp un altul. Participarea sa cu trei lucrări — *Bustul actorului Theodor Teodorini*¹³, *Micul marinar*¹⁴ și *Portretul d-nei Stolojan*¹⁵ — la Expoziția cooperatorilor din țară, deschisă la Craiova în august 1887, este înregistrată elogios de presa locală ceea ce determină autoritățile să-i măreasă subvenția¹⁶.

Trei ani mai tîrziu, în 1890, reușește să se facă din nou remarcat în țară participînd la expoziția Cercului artistic din București¹⁷ cu două sculpturi: *Cap de marină*, desigur *Micul marinar* transpus în marmură, și *Portretul doamnei X*, în care își desfășoară toate cunoștințele însușite în școală, unde în același an se remarcă obținind pentru basorelieful *Venera din Milo* (ipsos) «Medalia de argint de I-ul grad».

Dintr-un articol apărut în ziarul venețian «Il Veneto» din 1891, reproducă imediat de cotidienele bucureștene «Acțiunea liberală»¹⁸ și «Adevărul»¹⁹, afîrmă că numai după trecerea unui an tinăruil Vasilescu, student în ultimul an,

era autorul unor noi lucrări demne de atenția publică: *Portret după antic*, *Bustul unei femei* (basorelief), *Cap de copil*. În continuare, articolul insistă asupra calităților deosebite ale machetei în cretă a monumentului principelui Știrbei și a celei pentru Monumentul eroilor ploieșteni căzuți în Războiul pentru independență, trăgind concluzia că, pentru calitățile lor artistice deosebite, «fără nici o îndoială vor fi preferate la concursuri». și ca o moștră pentru compatriotii a valorii plastice a acestor lucrări se anunță că un bust în marmură al talentatului sculptor,

N. Mavrogheni.

reprezentind pe un căpitan căzut vitejește pe cîmpul de luptă în Războiul de independență, va fi văzut în curînd la cimitirul Bellu din București, integrat «într-un monument colosal» «în stil gotic» realizat de arhitectul italian Rupolo Domenico.

În octombrie 1891, Vasilescu a venit în țară, făcînd un ocol pe la Berlin²⁰, pentru a asista la inaugurarea monumentului căpitanului Nae I. Proicea de la Slatina, opera sa, după care a

⁸ George Vasilescu, în «Primăvara», octombrie-noiembrie 1898.

⁹ L. Bachelin, loc. cit.

¹⁰ Adiutor său sculptor, «Poporul», 10–11 septembrie 1887.

¹¹ Idem.

¹² Idem.

¹³ Care prin ziarul «Olteanul» ca amatorii de frumos să-l sprijine ca să tornă în bronz această lucrare pe care dorește să-o dăruiască teatrului din localitate («Olteanul», 30 august 1887).

¹⁴ L. Bachelin, loc. cit.

¹⁵ «Vîitorul», 26 octombrie 1891.

¹⁶ Gheorghe Vasilescu, în «Olteanul», 30 august 1887.

¹⁷ Cercul artistic. Catalog de tablouri expuse în sala nouă a Palatului Atheneului Buc.

¹⁸ Sculptori români la Veneția, în «Acțiunea liberală», 24 august, 1891.

¹⁹ Sculptorul G. Vasilescu la Veneția, în «Adevărul», 28 august 1891.

²⁰ «Vîitorul», 26 octombrie 1891.

plecat în Rusia unde fusese invitat de ministrul de externe și de contesa Opraxen să execute un monument pentru marele duce Vladimir. (Știri contemporane despre artele plastice în România între 1890 — 1908, în Analele 1946, nr. 3). Din scurta ședere bucureșteană se păstrează portretul lui Petru Mavrogheni.

Un articol din 1892¹⁷ elogiază unele realizări cunoscute anterior, oprindu-se îndeaproape la marmura *Rosa de mai*, lucrare expusă și premiată la Salonul din Veneția, din acel an, reprezentând o femeie nud care ține în mîna stîngă un trandafir pe care îl miroase. Așa cum putem aprecia din reproducerea care însoteste articolul, nudul, deși supără prin poza evident idilico-romantică, are deosebite calități artistice, mai ales în redarea mișcării grajioase și gingășă și în sensibilitatea modelului.

De asemenea articolul menționează că George Vasilescu a terminat de curînd frontispiciul Muzeului de arheologie din Cividale (Italia), comandat de statul italian, statuia *Rodica*¹⁸ (o tărîncuță în costum național), inspirată de celebra poezie cu acest titlu din bardului de la Mircești, Vasile Alecsandri, și că întrerupsese, pentru scurt timp munca atât la sculpturile criptei lui Vasile Adamache din Iași, comandat de Academia Română, cât și la Monumentul Batalionului II Vinători din Ploiești. Prima comandă — un medalion și cîteva bronzuri decorative — a fost inaugurată în noiembrie 1893, cea de-a doua, a cărei inaugurare a avut loc după multe tărgăgnări, de-abia în august 1897, fusese obținută printr-un concurs la care participase și Ștefan Ionescu Valbudea cu două schițe: *O coloană și Un grup de doi vinători*¹⁹.

Succesele obținute cu aceste monumente, realizate cu mult talent în spiritul neoclasicismului italian, mult apreciat de intelectualitatea românească a vremii, îl impun pe George Vasilescu și mai mult în atenția publicului și a oficialităților, care îi oferă tot sprijinul, impulsionate fiind și de simpatia ce i-o purtau marcante personalități politice cu multă influență în viața statului, cum ar fi Dimitrie Sturdza, Stolojan și alții.

Drept rezultat, primește tot mai multe comenzi de portrete mai ales ale unor șefi de grupări politice, — Ion Brătianu, Dumitru Brătianu, Ion Ghica — remarcindu-se îndeosebi

cu *Portretul d-nei N. Blarenberg*. Prin înfrumusețarea figurii, prin punerea pregnantă în evidență a bogăției modelului și prin tratarea cu multă dezvoltură a mulțimii podoabelor și a vesmîntelor bogate, George Vasilescu a realizat un portret care a măgulit nu numai gustul portretizatorii, una dintre cele mai influente doamne în viața mondenei a aristocrației românești, dar a reușit să satisfacă totodată la maximum și gustul artistic al celor din anturajul acesteia, cu toții acordindu-i de-acum tot concursul și sprînjîn îlor. Calitățile portretului, cu toate aceste lipsuri, sunt evidente în execuția degajată și în redarea mișcării grajioase și demne a unei femei trușe din înalta societate. A urmat comanda executării, împreună cu Ion Georgescu, a sculpturilor pentru fațada Palatului de Justiție din București²⁰, apoi a obținut din partea statului realizarea monumentului de la Tulcea. Monumentul era conceput ca un obelisc avînd la bază soclului în dreapta un soldat, iar la stînga un vultur cu arripele înîntîse²¹. La cîteva zile de la venirea sa în București (24 octombrie 1898), pentru a se deplasa la Tulcea unde trebuia să urmărească lucrările de definitivare ale soclului monumentului²², Vasilescu se imbolnăvește grav de febră tifoidă. Internat de urgență la spitalul Colțea, moare după cîteva zile, la 10 noiembrie 1898²³. Lucearca a fost adusă ulterior de la Veneția și instalată de sculptorul Bălăcescu²⁴.

Apariție meteorică în sculptura românească de la sfîrșitul sec. al XIX-lea, George Vasilescu, morț la 34 ani, în plină glorie și putere de muncă, lasă puține opere cunoscute, după care să-l judecăm mai îndeaproape, dar suficiente pentru a-i caracteriza în ansamblu creația. Sculpturile sale existente, împreună cu cele reproduse pe care le cunoaștem, ne fac dovadă unui sculptor dotat cu calități de portretist și cu un dezvoltat simț al artei monumentale, în care neoclasicismul italian insușit în școală unde cu sîrguință a învățat, și-a imprimat pecetea. Aceste calități, ca și buna cunoaștere a tehnicii modelajului, îl au impus nu numai în fața oficialităților, dar și în a majorității confrăților săi.

¹⁷ L. Bachelin, loc.cit.

¹⁸ «Adevărul», 1903, septembrie 4.

¹⁹ «Universul», 13/25 noiembrie 1898.

²⁰ Sculptorul G. Vasilescu, în «Universul», 13/25 noiembrie 1898; L. Bachelin, *George Vasilescu*, în «L'Indépendance roumaine», 15/27 noiembrie 1898; Sculptorul George Vasilescu în «Foaia populară», 22 noiembrie 1898; *Iamornătoarea sculptorului Vasilescu*, în «Universul», 15/27 noiembrie 1898; *George Vasilescu*, «Courrier de Roumanie», 16/28 noiembrie 1898; «Primăvara», 28 noiembrie 1898; *George Vasilescu*, în «Primăvara», octombrie-noiembrie 1898.

²¹ Secolul XIX, 16 septembrie 1899.